

Топчій Василь Васильович,
завідувач кафедри кримінального
права та кримінології Навчально-
наукового інституту права
Університету державної фіскальної
служби України, доктор юридичних
наук, професор

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ОРГАНІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ РЕВІЗІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Взаємодія органів поліції з іншими контролюючими органами передбачає узгоджену за метою, місцем і часом спільну діяльність, що здійснюється на основі законних та підзаконних нормативно-правових актів у конкретних організаційних формах з метою забезпечення якісного й ефективного виконання покладених на них завдань для забезпечення економічної та фінансової безпеки України.

Взаємодія правоохоронних органів між собою загалом та з органами фінансового контролю зокрема завжди відігравала важливу роль у забезпеченні правопорядку нашої держави. За умов об'єднання зусиль правоохоронних та інших контролюючих фінансових органів підвищується результативність, ефективність і дієвість контрольної діяльності щодо профілактики кримінальних правопорушень у фінансовій сфері.

Поліція спільно з іншими спеціально уповноваженими органами державного управління здійснює розслідування правопорушень у бюджетній сфері, у галузі оподаткування, протидіє відмиванню (легалізації) коштів, отриманих злочинним шляхом, тощо. Під час залучення органів внутрішніх справ до протидії правопорушенням у фінансовій сфері слід звертати увагу на організаційну будову забезпечення правопорядку в галузі фінансових правовідносин, взаємодію з фінансово-контрольними, фіскальними органами та на те, наскільки кваліфікованим є особовий склад органів поліції саме щодо здатності попереджати, припиняти й розкривати кримінальні правопорушення, що стосуються фінансів.

Ревізія в перекладі з латинської означає «перегляд» та є формою контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи чи організації стосовно дотримання фінансового законодавства, достовірності обліку й звітності [1, С. 33].

Для слідчих органів національної поліції під час розслідування правопорушень у фінансовій сфері важливе значення має кваліфікована підготовка, призначення та організація проведення документальної ревізії. Саме ці питання особливо часто зустрічаються у практичній діяльності працівників правоохоронних органів, оскільки жоден зі злочинів, пов'язаних із господарською діяльністю, не розкривають без призначення ревізії.

До того ж, у процесі розслідування слідчому доводиться вдаватися до призначення ревізій у більшості проваджень про злочини, учинені у сфері виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій. Потреба в проведенні ревізії може виникнути на різних етапах розслідування, але особливе значення має період її призначення, оскільки здійснення ревізії - процес досить тривалий, тож будь-яка затримка зумовлює продовження строків.

Саме під час розслідування таких категорій злочинів і виникають проблеми процесуального характеру зі своєчасністю та ефективністю призначення та проведення ревізій у кримінальному судочинстві, зокрема:

слідчий здебільшого є некомпетентним у бухгалтерських, фінансових та інших господарських питаннях, пов'язаних із фінансово-господарською діяльністю підприємств, установ чи організацій, відносно яких здійснюють перевірку, а тому зазвичай некоректно вказує, що саме потрібно виконати певному фахівцеві. Це, відповідно, перешкоджає отриманню очікуваного позитивного результату проведених ревізій;

згідно з чинним законодавством, строк виконання ухвали суду - 15 діб, проте за умов об'ємної та копіткої роботи не завжди можна провести ревізії вчасно, що виявляється у відсутності комплексного характеру її проведення, тому доцільно ці строки продовжувати;

за документами, які слідчі вилучають під час розслідування та проведення слідчих розшукових дій, органи фінансового

контролю зазвичай відмовляються проводити ревізії, посилаючись на те, що їм невідоме джерело походження цих документів. Не менш важлива прогалина процесуального характеру, пов'язана також із вилученням п. 4 ч. 2 ст. 40 Кримінального процесуального Кодексу (КПК) України, де йшлося щодо «повноважень слідчого самостійно призначати ревізії та перевірки в порядку, визначеному законом». На нашу думку, доцільно повернути зазначену норму до чинного КПК України.

Позапланову виїзну ревізію об'єкта контролю за зверненням правоохоронного органу проводять у разі надання ним: клопотання слідчого або прокурора про призначення позапланової виїзної ревізії та ухвали суду про дозвіл на її проведення, у якому має бути зазначено підстави проведення, дати її початку та закінчення, а також номер кримінального провадження, орган, що здійснює досудове розслідування, дату й підстави повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (для ревізії суб'єкта господарської діяльності, який, згідно із Законом, не належить до підконтрольних установ); постанови слідчого або прокурора про призначення позапланової виїзної ревізії, винесеної після повідомлення посадовій особі підконтрольної установи, що ревізується, про підозру в учиненні нею кримінального правопорушення [2].

Тобто, відповідно до чинного законодавства, без повідомлення про підозру органи державної фіскальної служби України не можуть проводити ревізії на непідконтрольних підприємствах. Водночас підозру можна повідомити, коли в провадженні зібрано достатню кількість доказів. Таким чином, виникає «замкнуте коло», що призводить до процесуальних проблем об'єктивного розслідування кримінальних правопорушень у фінансовій сфері. Отже, у чинному КПК України доцільно передбачити норму, яка б дозволяла за рішенням суду проведення таких ревізій до повідомлення особі про підозру.

Також вважаємо за необхідне розробити спільну Інструкцію щодо порядку дій слідчих органів поліції та фінансового контролю стосовно проведення ревізій під час розслідування правопорушень у фінансовій сфері та пов'язаних із господарською діяльністю.

Список використаних джерел

1. Базась М. Ф. Методика та організація фінансового контролю : підручник / М. Ф. Базась. - Київ : МАУП, 2004. - 440 с.
2. Про затвердження порядку проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квіт. 2006 р. № 550. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF>. - Назва з екрана.